

การประชุมใหญ่พรรคคอมมิวนิสต์จีน ครั้งที่ ๒๐:

ท้าว่างประวัติศาสตร์ท่ามกลางความท้าทายของพหุามังกร

การประชุมใหญ่พรรคคอมมิวนิสต์จีนจะจัดขึ้นเป็นครั้งที่ ๒๐ ในวันที่ ๑๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๕ ณ กรุงปักกิ่ง การประชุมในครั้งนี้มีนัยยะที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง คือ การลงมติให้ประธานาธิบดีสี จิ้นผิง ดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีสมัยที่ ๓ และเลขาธิการพรรคคอมมิวนิสต์จีนอีกสมัย ซึ่งจะทำให้ประธานาธิบดีสี จิ้นผิงดำรงฐานะผู้นำที่ทรงอิทธิพลที่สุดนับตั้งแต่ประธานเหมา เจ๋อตง แต่อย่างไรก็ตามจีนยังได้เผชิญกับความท้าทายที่เข้ามาทดสอบความเป็นผู้นำที่ยิ่งใหญ่ของสี จิ้นผิง ทั้งภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ ปัญหาการแพร่ระบาดของ COVID-19 สถานการณ์ในไต้หวัน และความสัมพันธ์กับสหรัฐฯ และชาติพันธมิตร ดังนั้นการประชุมในครั้งนี้จึงเป็นที่น่าจับตามองอย่างยิ่งว่าจีนจะกำหนดนโยบายเพื่อรับมือกับความท้าทายเหล่านี้ได้อย่างไร..

การประชุมใหญ่พรรคคอมมิวนิสต์จีน (Chinese Communist Party: CCP) ครั้งที่ ๒๐ จะจัดขึ้นในวันที่ ๑๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๕ ที่หอประชุมใหญ่ประชาชนจีน บริเวณจัตุรัสเทียนอันเหมิน กรุงปักกิ่ง โดยจะใช้เวลาประมาณ ๑ สัปดาห์ การประชุมครั้งนี้ถือได้ว่า “มีความสำคัญอย่างยิ่ง” เนื่องจากเป็นการกำหนดทิศทางของจีนในอีก ๕ ปีข้างหน้า รวมทั้งจะมีการคัดเลือกคณะกรรมการของพรรคอีกด้วย โดยจะมีผู้แทนสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์ประมาณ ๒,๓๐๐ คน จากทั่วประเทศจะเดินทางเข้าร่วมการประชุมใหญ่ระดับชาติในครั้งนี้ จะทำการคัดเลือกคณะกรรมการกลาง (Central Committee) ซึ่งมีสมาชิกประมาณ ๒๐๐ คน รวมถึงคัดเลือกและรับรองคณะกรรมการการเมือง (Politburo) ๒๕ คน และคณะกรรมการประจำกรมการเมือง (Politburo Standing Committee: PSC) อีก ๗ คน ซึ่งเป็นกลุ่มผู้มีอำนาจในการกำหนดทิศทางการบริหารประเทศจีนในอนาคต นอกจากนี้จะมีการลงมติเลือกนายกรัฐมนตรีที่จะเข้ามารับตำแหน่งแทนนายกรัฐมนตรีหลี่ เค่อเฉียง (Li Keqiang) ซึ่งจะเกษียณอายุในเดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๖

และยิ่งไปกว่านั้นจะมีการเลือกหัวหน้าพรรคคอมมิวนิสต์จีน และการลงมติรับรองประธานาธิบดีสี จิ้นผิงให้ดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีในสมัยที่ ๓ ซึ่งก่อนหน้านี้เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๖๑ ได้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับวาระการดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีที่จากเดิมกำหนดให้ดำรงตำแหน่งได้ไม่เกิน ๒ วาระ วาระละ ๕ ปี โดยการยกเลิกการจำกัดวาระการดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีและรองประธานาธิบดีอย่างไม่มีกำหนด ซึ่งเดิมตั้ง เสี่ยวผิง (Deng Xiaoping) อดีตผู้นำในช่วงทศวรรษ ๑๙๘๐ ได้กำหนดไว้ เพื่อป้องกันการปกครอง

“แบบผู้นำที่มีอำนาจเบ็ดเสร็จ” แบบในยุคประธานเหมา เจ๋อตง (Chairman Mao Zedong) ซึ่งนั่นจะเป็นการตอกย้ำสถานะของประธานาธิบดี สี จิ้นผิงในฐานะผู้นำที่ทรงอิทธิพลที่สุดของประเทศในรอบหลายทศวรรษนับตั้งแต่การปกครองของประธานเหมาที่เคยเป็นผู้นำจีนที่ครองอำนาจมาอย่างยาวนานกว่า ๒๗ ปี

ความท้าทายที่ประธานาธิบดี สี จิ้นผิงจะต้องเผชิญ

อย่างไรก็ตามในปัจจุบันจีนได้เผชิญกับความท้าทายต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาภายในประเทศทั้งภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ เห็นได้จากตัวเลขผลิตภัณฑ์รวมในประเทศ (Gross Domestic Product: GDP) ไตรมาส ๒/ ๖๕ ของจีนอยู่ที่เพียงร้อยละ ๐.๔ ต่ำกว่าระดับเป้าหมายร้อยละ ๕.๕ ที่รัฐบาลจีนตั้งเอาไว้ ซึ่งเป็นผลมาจากนโยบาย “โควิดเป็นศูนย์ (Dynamic COVID-Zero Policy)” ที่รัฐบาลจีนนำมาควบคุมการแพร่ระบาดของ COVID-19 การดำเนินนโยบายดังกล่าวส่งผลให้เศรษฐกิจจีนเติบโตได้อย่างไม่เต็มที่และกิจกรรมทางเศรษฐกิจหยุดชะงัก เนื่องจากการล็อกดาวน์ในเมืองสำคัญหลาย ๆ เมือง เช่น เซี่ยงไฮ้และปักกิ่ง จนนำไปสู่การหยุดชะงักของห่วงโซ่ (Supply Chain Disruption) โลกและเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ผลักให้ระดับเงินเฟ้อทั้งในสหรัฐฯ และสหภาพยุโรปสูงขึ้นอีกด้วย นอกจากนี้ยังมีอีกปัจจัยที่อาจทำให้เศรษฐกิจจีนเติบโตชะงักลงไปอีกหรือถึงขั้นหดตัว คือ “วิกฤติอสังหาริมทรัพย์” ซึ่งนับเป็นภาคเศรษฐกิจสำคัญของจีนที่สร้างปัญหา มาตั้งแต่ช่วงปลายปี พ.ศ. ๒๕๖๔ และมีแนวโน้มว่าจะเพิ่มระดับความรุนแรงของวิกฤติขึ้นไปอีกในปีนี้ จนอาจกลายเป็นปัจจัยผลักดันให้เศรษฐกิจโลกเผชิญกับการถดถอยที่รุนแรงยิ่งขึ้นไปอีกก็เป็นได้



ในขณะที่เดียวกันจีนยังเผชิญกับความตึงเครียดบริเวณช่องแคบไต้หวัน เนื่องจากในช่วงที่ผ่านมาสหรัฐฯ เข้ามามีบทบาทในไต้หวันทั้งในด้านเศรษฐกิจ การเมือง และการทหาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเดือนสิงหาคมที่ผ่านมา นางแนนซี เพโลซี ประธานสภาผู้แทนราษฎรแห่งสหรัฐฯ ได้เดินทางเยือนไต้หวัน ถือเป็นเจ้าหน้าที่ระดับสูงของสหรัฐฯ ที่เดินทางเยือนไต้หวันในรอบ ๒๕ ปี นับตั้งแต่ที่นายนิวท์ กิงริช อดีตประธานสภาผู้แทนฯ สหรัฐฯ เคยไปเยือนครั้งหลังสุดเมื่อ ๒๕ ปีที่แล้ว^๖ ส่งผลให้จีนไม่พอใจและได้ดำเนินการตอบโต้ไต้หวันทั้งด้านการทหารและด้านเศรษฐกิจ โดยหลังจากการเยือนของนางเพโลซี จีนได้เผยแพร่สมุดปกขาวชื่อ “ปัญหาไต้หวันและการรวมชาติในยุคใหม่ของจีน (The Taiwan Question and China's Reunification in the New Era)”^๗ ที่เปรียบเสมือนแนวทางการรวมชาติของจีน นอกจากนี้สหรัฐฯ ยังสนับสนุนอาวุธยุทโธปกรณ์ให้กับไต้หวันอีกด้วย โดยล่าสุดเมื่อวันที่ ๒ กันยายน พ.ศ.๒๕๖๕ กระทรวงการต่างประเทศสหรัฐฯ ได้อนุมัติการขายอาวุธยุทโธปกรณ์ทางทหารมูลค่ากว่า ๑.๑ พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ให้แก่ไต้หวัน ซึ่งรวมถึงขีปนาวุธต่อต้านเรือรบ (Anti-ship Missile) จำนวน ๖๐ ลูก และขีปนาวุธอากาศสู่อากาศ (Air-to-Air Missile) อีกกว่า ๑๐๐ ลูก^๘ ซึ่งสร้างความไม่พอใจให้กับจีนเป็นอย่างมาก เนื่องจากจีนถือว่าไต้หวันเป็นส่วนหนึ่งของจีนและการกระทำดังกล่าวของสหรัฐฯ ถือได้ว่าเป็นการแทรกแซงกิจการภายในของจีน

ในส่วนของความท้าทายภายนอกประเทศนั้น จีนได้เผชิญกับการแข่งขันทางยุทธศาสตร์กับสหรัฐฯ และพันธมิตร โดยสหรัฐฯ ภายใต้งานนำของประธานาธิบดีโจ ไบเดน มีความกังวลเกี่ยวกับการขยายอิทธิพลของจีนในภูมิภาคอินโด-แปซิฟิก เห็นได้จากการระบุในยุทธศาสตร์อินโด-แปซิฟิกของสหรัฐอเมริกา (Indo-Pacific Strategy of the United States) ว่า “ภูมิภาคนี้เผชิญความท้าทายที่เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากจีน ขณะนี้จีนกำลังผลานพลังอำนาจทางเศรษฐกิจ การทูต การทหาร และเทคโนโลยีของตนโดยมุ่งหวังสร้างเขตอิทธิพลในภูมิภาคอินโด-แปซิฟิก และพยายามจะเป็นมหาอำนาจที่ทรงอิทธิพลที่สุดในโลก”^๙ ด้วยเหตุนี้สหรัฐฯ จึงดำเนินยุทธศาสตร์ในการปิดล้อมการขยายอิทธิพลของจีน (Contain China) โดยมุ่งเน้นการแสวงหาพันธมิตรในภูมิภาคและการรวมกลุ่มแบบพหุภาคีกลุ่มย่อย (Minilateral) เช่น การรวมกลุ่ม Quad และ AUKUS รวมถึงกรอบความร่วมมือเศรษฐกิจอินโด-แปซิฟิก (Indo-Pacific Economic Framework: IPEF) ซึ่งจะส่งผลให้ความสัมพันธ์ของสหรัฐฯ และจีนถดถอยลงไปอีก

บทสรุปและข้อเสนอแนะ:

จะเห็นได้ว่าการประชุมพรรคคอมมิวนิสต์จีนในครั้งนี้มีวาระที่สำคัญอย่างมาก โดยเฉพาะการลงมติรับรองประธานาธิบดี สี จิ้นผิงให้เป็นเลขาธิการพรรคคอมมิวนิสต์ต่อและดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีต่ออย่างไม่จำกัดวาระ รวมถึงผู้ที่ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีต่อนายหลี่ เค่อเฉียง และมีการเปลี่ยนแปลงตำแหน่งต่าง ๆ ในพรรคคอมมิวนิสต์ ในขณะที่เดียวกันยังต้องเผชิญกับความท้าทายทั้งภายในและภายนอกประเทศ ดังนั้นการประชุมใหญ่ของพรรคคอมมิวนิสต์จีนในครั้งนี้นี้จึงเป็นที่น่าจับตามองเป็นอย่างยิ่งว่าจีนจะมีแนวทางในการรับมือกับความท้าทายเหล่านี้ โดยเฉพาะปัญหาเศรษฐกิจภายในประเทศที่จะต้องกำหนดนโยบายแก้ไขอย่างเร่งด่วนในการประชุมครั้งนี้ ทั้งวิกฤติ

อสังหาริมทรัพย์และนโยบายการควบคุมการแพร่ระบาดของ COVID-19 ที่ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจไปทั่วโลกนั้น การประชุมในครั้งนี้อาจมีการผ่อนคลายนโยบายโควิดเป็นศูนย์ เพื่อให้สามารถดำเนินการป้องกันการแพร่ระบาดของ COVID-19 พร้อมกับการดำเนินการทางเศรษฐกิจได้

ส่วนสถานการณ์ไต้หวัน สหรัฐฯ ยังเข้ามามีบทบาทอย่างมากในปัจจุบันทั้งการเยือนของเจ้าหน้าที่ระดับสูง การขายอาวุธทางการทหารให้กับไต้หวัน รวมถึงการส่งเรือรบเข้าสู่ช่องแคบไต้หวัน ซึ่งจีนมองว่าการกระทำดังกล่าวของสหรัฐฯ เปรียบเสมือนการเข้าไปยุ่งและแทรกแซงกิจการภายในของจีน ด้วยเหตุนี้จีนจึงได้ตอบโต้โดยการคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจและการซ้อมรบทางการทหารรอบเกาะไต้หวัน รวมทั้งยังเผยแพร่สมุดปกขาวเกี่ยวกับการรวมชาติ ทำให้แนวทางในการรวมชาติมีความชัดเจนมากขึ้น เนื่องจากประธานาธิบดีสี จิ้นผิงเองอาจต้องการให้เกิดการรวมชาติในยุคของตน ซึ่งถือเป็นเป้าหมายที่สำคัญอีกเป้าหมายหนึ่งที่น่าสนใจ ประธานาธิบดีสี จิ้นผิงต้องการทำให้สำเร็จ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชนและรักษาเสถียรภาพทางการเมืองของตนให้มีความมั่นคงให้สามารถขับเคลื่อนไปสู่การบรรลุความฝันของจีน (Chinese Dream) ตามที่ตั้งเป้าหมายไว้

ในขณะที่เดียวกันความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับสหรัฐฯ ก็อยู่ในจุดที่ไม่สู้ดีนัก เนื่องจากในปัจจุบันชาติมหาอำนาจทั้ง ๒ ชาติ มีการแข่งขันกันในทุกมิติ โดยสหรัฐฯ เองพยายามที่จะปิดล้อมและลดทอนการขยายอิทธิพลของจีนในภูมิภาคต่าง ๆ ลง โดยเฉพาะในภูมิภาคอินโด-แปซิฟิก ดังนั้นแนวโน้มในอนาคตการแข่งขันทางยุทธศาสตร์ระหว่างจีนกับสหรัฐฯ จะเพิ่มมากขึ้นในทุกมิติ ซึ่งการประชุมในครั้งนี้เป็นสิ่งที่น่าสนใจเป็นอย่างยิ่งว่าจีนจะกำหนดนโยบายเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของจีนกับสหรัฐฯ และชาติตะวันตกไปในทิศทางใด

ด้วยเหตุนี้อาเซียนและไทยจึงควรเตรียมพร้อมและส่งเสริมความร่วมมือกับจีนโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ร่วมกัน พร้อมทั้งรักษาความสัมพันธ์และการวางตัวเป็นกลางกับประเทศมหาอำนาจที่เข้ามาขยายอิทธิพลในภูมิภาคโดยยึดหลักความเป็นแกนกลางของอาเซียนสำหรับหน่วยงานความมั่นคงและกองทัพ ควรมีการส่งเสริมความสัมพันธ์กับจีนและประเทศมหาอำนาจอื่น ๆ โดยมุ่งเน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การพัฒนาด้านเทคโนโลยีทางการทหาร การฝึกซ้อม ผ่านกลไกความร่วมมือที่มีอยู่ เช่น ADMM-Plus และทำความเข้าใจกับสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงของจีนอย่างใกล้ชิดด้วยเช่นเดียวกัน

อ้างอิง

- ^๑ <https://www.voathai.com/a/china-to-hold-20th-communist-party-congress-from-oct-16--state-media-6722624.html>
- ^๒ <https://www.theguardian.com/world/2022/aug/30/china-communist-party-to-hold-congress-set-to-cement-xis-rule>
- ^๓ <https://www.theguardian.com/world/2022/aug/30/china-communist-party-to-hold-congress-set-to-cement-xis-rule>
- ^๔ SSC Focus: เอกสารวิเคราะห์สถานการณ์ยุทธศาสตร์และความมั่นคง ฉบับที่ ๑๒/๖๑ หัวง ๑๕-๓๑ มี.ค.๖๑ เรื่อง จีนกับการกลับไปสู่ “ผู้นำที่มีอำนาจเบ็ดเสร็จ” อีกครั้ง?
- ^๕ <https://www.bangkokbiznews.com/business/1019421>
- ^๖ <https://www.thansettakij.com/world/534322>
- ^๗ https://www.xinhua.com/china/300431_20220810
- ^๘ <https://thestandard.co/us-approves-potential-arms-sale-taiwan/>
- ^๙ <https://th.usembassy.gov/th/us-indo-pacific-strategy-th/>
- ^{๑๐} <https://www.voathai.com/a/china-to-hold-20th-communist-party-congress-from-oct-16--state-media-6722624.html>

เพื่อประโยชน์ในการพัฒนา SSC Focus กรุณาส่งข้อคิดเห็นของท่านมายัง คณะผู้จัดทำ (ศศย.สปท.) T/F : ๐ ๒๒๗๕ ๕๗๑๕ - ๑๖

๑. ท่านสนใจประเด็นใดเพิ่มเติม/เห็นว่าควรศึกษาเพิ่มเติม

การเมือง เศรษฐกิจ สังคม วิทยาศาสตร์/เทคโนโลยี การทหาร พลังงาน/สิ่งแวดล้อม

อื่นๆ

๒. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม